

CZU: 372.45/.46

ABORDĂRI CURRICULARE PRIVIND FORMAREA COMPETENȚEI DE PRODUCERE A MESAJELOR SCRISE LA ELEVII NIVELULUI PRIMAR DE ÎNVĂȚĂMÂNT

Valentina CIOBANU, dr., conf. univ.,
UPSC "Ion Creangă", Chișinău, RM

Summary. *In this article, we aimed to research the structure of educational policy documents from the Republic of Moldova and Romania comparatively, in order to develop the written text production competence in primary school pupils.*

The research results indicate that there are some discrepancies in the structure of normative documents and some discontinuities in the formation of the written text production competence for primary school pupils. If we compare the primary level curriculum (Romanian Language and Literature discipline) of Moldova and Romania we'll find out that the Curriculum from RM is better structured and respects the principle of difficulty and age, but the Romanian curriculum does not fully ensure continuity in the written text production competence in primary school pupils.

Keywords: *key-transversal competence, general competences, specific competences, competence units, content units, learning activities, the principle of graduality.*

Curriculumul pentru învățământul primar este parte componentă a Curriculumului Național și reprezintă un document reglator și un act normativ prevăzut pentru a fi implementat în procesul educațional în clasele primare. Scopul Curriculumului pentru învățământul primar constă în concretizarea și valorificarea politicilor educaționale la nivelul învățământului primar” [1, p.10].

În structura curriculară din Republica Moldova sunt prevăzute: *competențe specifice, unități de competență, unități de conținut, activități de învățare și produse școlare recomandate* [2, p.21].

Curriculumul pentru învățământul primar dezvoltat generează un sistem de competențe ierarhic organizate [1, p.7].

Referindu-ne la sistemul de competențe pentru învățământul primar, constatăm că în Republica Moldova competențele specifice derivă din competențe transdisciplinare și competențe-cheie/transversale. La rândul său *unitățile de competențe*, care facilitează formarea acestora, derivă din *competențele specifice*.

Analizând documentele de politici educaționale din România, constatăm că Programa școlară pentru disciplina Comunicare în limba română (clasele pregătitoare, I și a II-a), aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 3418/19.03.2013 și Programa școlară pentru Limba și literatura română (clasele a III-a și a IV-a), aprobată prin ordinul ministrului educației naționale nr. 5003/02.12.2014, conține: *competențe generale, competențe specifice cu exemple de activități de învățare, conținuturi ale învățării și sugestii metodologice* [3, p.2].

Competențele generale ale disciplinei Limba și literatura română vizează achiziții fundamentale pentru întregul ciclu primar, regăsindu-se la toate cele cinci clase de învățământ primar [3, p.2].

Competențele specifice derivă din cele generale și reprezintă acțiuni care duc la formarea competențelor generale pe perioada unui an școlar.

Realizând analiza în plan comparativ a celor două documente normative la nivel de structură, constatăm diferențe, întrucât Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova se axează pe *competențe specifice* și *unități de competențe*, iar Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română din România se bazează pe *competențe generale* care ”sunt urmărite pe întreg parcursul învățământului primar, iar *competențele specifice* sunt derivate din *competențele generale* și sunt vizate pe parcursul fiecărei clase”[4, p.2].

De asemenea, constatăm diferențe privind numărul de competențe la disciplina Limba și literatura română din Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova și numărul de competențele generale din Programa școlară din România.

O analiză detaliată a Curriculumului Național centrat pe competențe, în vigoare începând cu anul 2010, pune în evidență faptul că numărul de competențe specifice fiecărei discipline școlare (competențe generale) diferă semnificativ de la o disciplină școlară la alta [5, p.31].

Astfel, în Curriculumul pentru învățământul primar 2018, constatăm 6 competențe specifice la disciplina limba și literatura română ce se preconizează pentru a fi atinse pe tot parcursul claselor primare [1, p.18].

Competențele specifice, fiind proiectate pentru nivelul primar de învățământ reprezintă proiectarea de lungă durată la disciplina Limba și literatura română, aria curriculară ”Limbă și comunicarea [1, p.16].

La nivel de competențe în *Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română din România*, constatăm doar 4 *competențe generale* care se formează pe întreg parcursul învățământului primar [4, p.3].

Analizând Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română din România și Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova, constatăm că *unităților de competență* din Curriculumul pentru învățământul primar le corespund *competențele specifice* din Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română.

Abordând problema formării competenței de producere a mesajelor scrise în plan comparativ la elevii nivelului primar de învățământ (în ambele țări), ne vom axa pe documentele de politici educaționale atât din Republica Moldova, cât și din România.

În Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova constatăm că anume competența specifică cu nr. 4. *Producerea de mesaje scrise în situații de comunicare, demonstrând tendințe de autocontrol și atitudine creativă* este una dintre cele 6 competențe specifice la disciplina Limba și literatura română în clasele primare.

Considerăm că ar fi mai corect de formulat această competență, înlocuind sintagma ”producere a mesajelor scrise” cu ”elaborarea mesajelor scrise”, întrucât conform DEX-ului cuvântul ”produce” are o altă semnificație: *acțiune de a produce, fabricare*.

În Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română din România competenței specifice 4. *Producerea de mesaje scrise în situații de comunicare , demonstrând tendințe de autocontrol și atitudine creativă* din Curriculumul pentru învățământul primar îi corespunde

competența generală 4. *Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare*, de care suntem preocupați.

Realizând analiza în plan comparativ a *unităților de competență* din Curriculumul pentru învățământul primar și *competențele specifice* din Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, constatăm că în documentele normative din Republica Moldova se respectă continuitatea în vederea unităților de competență de la o clasă la alta.

Față de documentele de politici educaționale din Republica Moldova, în Programa școlară pentru disciplina limba și literatura română *competențele specifice*, care derivă din *competența generală 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare*, nu sunt atât de bine structurate, în special în clasa pregătitoare și clasele I-a II-a.

Sub acest aspect starea de lucruri este mai satisfăcătoare în clasele a III-a IV-a, întrucât *competențele specifice*, ce derivă din competența generală 4. *Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare*, sunt mai bine structurate și se observă o continuitate de la clasa a III-a la a IV-a.

Analiza comparativă a *unităților de conținut*, ne-a ajutat să urmărim dacă este respectat principiul gradualității în vederea formării acestei competențe atât în Curriculumul pentru învățământul primar, cât și în Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română.

Analizând Curriculumul pentru învățământul primar, constatăm că *unitățile de conținut*, ce țin de competența specifică 4, sunt divizate în trei componente: *scrisul, ortografia și punctuația și contexte de realizat*.

Considerăm că toate aceste componente sunt importante în formarea acestei competențe specifice la elevii nivelului primar de învățământ, dar, în mod special, ne vom axa pe ultima componentă.

Referindu-ne la cea de-a treia componentă (*contexte de realizat*), constatăm că în clasa I unitățile de conținut includ cele mai simple contexte: *copieri, transcrieri, dictări*; în clasa a II-a observăm că la acestea se mai adaugă: *compuneri după o ilustrație sau pe baza unor benzi de desene; textul nonliterar informativ și textul nonliterar funcțional*.

Conform principiului gradualității în clasa a III-a se mai adaugă *tipuri de compuneri (după un început dat, după un sfârșit dat, după un plan de idei)*, iar în clasa a IV-a sunt incluse și alte tipuri de compuneri ca: *autodictări, compuneri-descriere a unui colț din natură; cu titlu, temă dată*.

Astfel, analizând cum sunt structurate *unitățile de conținut* în Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova, constatăm că se respectă principiul gradualității, în vederea formării competenței de producere a mesajului scris la elevii nivelului primar de învățământ, întrucât în clasele I și a II-a se începe cu *transcrierea, copierea și elaborarea celor mai simple texte*, iar în clasele a III-a – a IV-a se mai adaugă *elaborarea diverselor tipuri de compuneri*.

Referindu-ne la *conținuturile* din Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română la competența generală 4. *Redactarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare*, constatăm că este respectat parțial principiul gradualității. Astfel, în clasa I observăm că începem cu scrierea celor mai simple texte ca: *copieri, transcrieri, dictări, biletul, invitația, felicitarea, scrisoarea, jurnalul*; în clasa a II-a la acestea se mai adaugă și *afișul*.

Cât privește clasa a III-a se redactează *fragmente descriptive scurte*; text de informare și funcțional: *afiș, fluturaș, tabel sau alt tip de organizator grafic, carte poștală, invitație, email*. În clasa a IV-a se adaugă *text descriptiv de tip portret*; text de informare și funcțional: *afiș, tabele, carte poștală, invitație, mesaj text și email*.

Referindu-ne la *activitățile de învățare*, în Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova acestea sunt prezentate în cea de-a treia rubrică, urmând după *unitățile de conținut*. Pentru competența specifică 4. *Producerea de mesaje scrise în situații de comunicare, demonstrând tendințe de autocontrol și atitudine creativă, activitățile de învățare* diferă de la o clasă la alta, respectându-se principiul gradualității.

În *Programa școlară la disciplina Limba și literatura română* pentru fiecare competență specifică sunt propuse exemple de *activități de învățare* care valorifică experiența concretă a elevilor și au rol de integrare a unor strategii didactice potrivite unor contexte de învățare variate [3, p.2].

În rezultatul analizei în plan comparativ a structurii celor două documente normative Curriculumul pentru învățământul primar la disciplina Limba și literatura română din Republica Moldova și Programă școlară pentru disciplinele: Comunicare în limba română (clasele pregătitoare, I și a II-a) și Limbă și literatură română (clasele a III-a și a IV-a) din România, în ceea ce privește formarea competenței de producere a mesajelor scrise la elevii nivelului primar de învățământ, deducem unele concluzii.

Analiza comparativă a documentelor de politici educaționale din Republica Moldova și România ne-a ajutat să constatăm diferențe la nivel de structură, întrucât în Curriculumul pentru învățământul primar *competențele specifice* derivă din *competențe transdisciplinare și competențe-cheie transversale*, iar *unitățile de competență* derivă din *competențele specifice*, iar în Programă școlară pentru disciplina Limba și literatura română, *competențele specifice* derivă din *competențele generale*.

În baza comparării acestor două documente constatăm discrepanțe privind numărul de *competențe specifice* la disciplina Limba și literatura română, 6 competențe specifice în Curriculumul pentru învățământul primar din Republica Moldova și doar 4 *competențele generale* în Programă școlară din România.

În baza comparării *unităților de competență* din Curriculumul pentru învățământ primar din Republica Moldova constatăm că acestea derivă din competența specifică 4. *Producerea de mesaje scrise în situații de comunicare, demonstrând tendințe de autocontrol și atitudine creativă* și sunt clar structurate, respectându-se principiul gradualității pentru fiecare clasă în parte.

În Programă școlară la disciplina Limba și literatura română din România *competențele specifice* care derivă din *competența generală 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare* nu sunt atât de bine structurate, în special în clasa pregătitoare și clasele I-a II-a. Sub acest aspect starea de lucruri este mai satisfăcătoare în clasele a III-a IV-a, întrucât *competențele specifice*, ce derivă din *competența generală 4. Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare*, sunt mai bine structurate și se observă o continuitate de la clasa a III-a la clasa a IV-a.

În ceea ce privește *unitățile de conținut* ce se referă la această competență specifică constatăm că în Curriculumul pentru învățământul primar conținuturile sunt foarte bine

structurate pe cele trei componente: *scrisul, ortografie și punctuație și contexte de realizare* și se vede clar continuitatea de la o clasă la alta, respectându-se principiul continuității.

Situația este mai puțin satisfăcătoare în Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română din România, întrucât în acest document normativ constatăm că nu există o structurare clară a conținuturilor pe cele trei componente și nu se respectă principiul gradualității de la o clasă la alta.

În concluzie, putem afirma cu certitudine că analizând în plan comparativ documentele de politici educaționale din Republica Moldova și România, am constatat unele discrepanțe în ceea ce privește structura acestora și existența unui șir de discontinuități în formarea competenței de producere a mesajului scris la nivelul primar de învățământ.

BIBLIOGRAFIE

Cadrul legal și normativ:

1. Curriculum național. Învățământ primar, aprobat prin Ordinul MECC nr.1124 din 20.07.2018, 212p.
2. Ghid de implementare a curriculumului pentru învățământul primar. Chișinău: MECC; Lyceum, 2018, 272p.
3. Programa școlară pentru disciplina Comunicare în Limba română, clasa pregătitoare, clasa I și a II-a. București, 2013.
4. Programa școlară pentru disciplina Limba și literatura română, clasele III-a –a IV-a. București, 2014.

Literatura de specialitate

5. GREMALSCHI, A. Formarea competențelor-cheie în învățământul general: Provocări și constrângeri: Studiu de politici educaționale. Chișinău: Editura Lexon-Prim, 2015.